

**Türkiye ile Birleşik Amerika Devletleri arasında imzalan-
lanan (Türkiye'ye yapılacak yardım hakkında Anlaş-
ma) nın onanmasına dair kanun tasarısı ve Dışişleri,
Millî Savunma, Maliye ve Bütçe komisyonları
raporları (1/240)**

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/887 - 6/2427

25 . VIII . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalan-
lanan «Türkiye'ye yapılacak yardım hakkında Anlaşma» nın onanmasına dair Dışişleri Bakan-
lığına hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 15 . VIII . 1947 tarihli toplantısında Yüksek Meclise su-
nulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişiği ile birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, 22 Mayıs 1947 tarihinde onanan bir kanun ile, Birleşik Devletler Başkanına, Türkiye'ye, her iki memleketin egemen bağımsızlığına ve güvenliğine uygun şartlar dairesinde yardımda bulunmak yetkisini vermiştir.

Keyfiyetten Bakanlığımı 26 Mayıs 1947 tarihli bir mektupla usulen haberdar eden Birleşik Devletler Büyük Elçiliği ile yapılacak yardımın şeklini tesbit için iki Hükümet tarafından karşılıklı olarak kabule şayan bir anlaşmanın akdi hususunda görüşmelere girişilmiş ve hazırlanan Anlaşma 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Bu Anlaşma Türkiye'nin hürriyetini ve bağımsızlığını koruyan güvenlik kuvvetlerinin takviyesini sağlamak suretiyle dünyanın hâlen içinde bulunduğu siyasi istikrarsızlık karşısında Türkiye'nin arazi bütünlüğünü ve egemenlik haklarını koruyabilecek bir durumda bulunmasına yardım edecek ve aynı zamanda memleketimizin ekonomisindeki düzenin devamına da yarayacaktır.

Birleşmiş Milletlerin kuvvetlenmesi ve Birleşmiş Milletlerin önderliği altında müşterek güvenlik dâvasının gelişmesi gibi Birleşmiş Milletler Andlaşmasının esas amaçlarına da uygun olan bu Anlaşma Türk ve Amerikan Milletleri arasındaki dostluk bağlarını daha ziyade takviye etmek suretiyle iki memleket münasebetlerinde hayırlı bir devre açacaktır.

Memleketimizin yüksek menfaatlarına uygun olduğu mütalâa edilen bu Anlaşmanın onanması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışışleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışışleri Komisyonu

Esas No. 1/240

27 . VIII . 1947

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan Yardım Anlaşması, Dışışleri Bakanı Hasan Saka'nın hazır bulunduğu toplantıda Komisyonumuzca incelendi.

İkinci Cihan Harbi ertesinde, umumi dünya barışının henüz sağlam temeline kavuşmuş olmadığı muhakkaktır. Diğer taraftan, doğrudan doğruya memlektimiz üzerine çevrilmiş bazı istekler, müdafaa bakımından çok uyanık bulunmamızı gerektirmektedir. Modern tâbirle, herhangi bir saldırganı geniş imkânlar yaratmış bulunmaktadır. İçinde yaşadığımız şartlar, barışsever milletlerin, zorbalık kuvvetleri karşısında sıkı bir işbirliği halinde hazır bulunmalarını emretmektedir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Meclisinin, dünya barışını tehdit eden anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak hususunda mâruz kaldığı engeller, son aylarda daha bâriz olarak kendini göstermektedir. Büyük ümitlerle kurulmuş olan Birleşmiş Milletlerin yakın bir tehlikeyi önlemek veya karşılamak bakımından ne derecede müessir olacağı sorusunun cevabı kolay verilemez. Bu itibarla, yurdumuzun güvenliğini açıktan açığa tehdit eden tehlikeler

karşısında, Amerika Birleşik Devletleri gibi, milletler arasında eşitlik ve adalet prensiplerinin riayet edilir düsturlar olarak ayakta kalmasına var gayretiyle çalışan bir Devletin yardımının sağlanmış olması, büyük bir teminattır.

Komisyon bu Anlaşma Türkiyenin unumi siyasetine uygun olduğu için kabulünün ve onama belgelerinin biran önce alınıp verilmesini sağlayabilmek üzere de kanun tasarısının ivedilikle görüşülmesinin, uygun olacağını mütalâa etmektedir.

Havalesi gereğince Millî Savunma Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışışleri Ko. Başkanı

Bilecik

M. Ş. Esendal

Afyon Karahisar

Dr. C. Tunca

Bolu

H. C. Çambel

İstanbul

E. Akaygen

Samsun

C. Bilsel

Sözcü

Kocaeli

N. Erim

Aydın

Dr. M. Germen

Gaziantep

Dr. A. Melek

Manisa

Ş. R. Hatipoğlu

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. 1/240

Karar No. 36

27 . VIII . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye yapılacak yardım hakkında Anlaşma»nın onanmasına dair Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 15 . VIII . 1947 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan ve Meclis Başkanlığınca Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ve gerekçesi ve buna bağlı Anlaşma Mukavelenamesi 25 . VIII . 1947 günü,

Dışışleri Bakanı huzuriyle okunup incelendi:

Gerekçedeki izahat ve bunu tamamlayan ve aydınlatan Dışışleri Bakanının ifadeleri; tasarı üzerinde bir tartışmaya lüzum bırakılmamakla beraber, teati edilen müzakerede memleketimizin bağımsızlığını, emniyetini ve milletimizin hürriyet ve refahını sağlamaya hizmet edici mahiyette olan ve Amerika'lıların tam insani bir jestini ifade eyliyen bu yardım hakkında teati edilen mukavelenin tam siyasi bir başarı eseri

olduğu kanaatine varılmıştır.

Komisyonumuz, bu yardımı sağlayan Hükümetimizin başarısını takdirle över ve kanun tasarısını Hükümetin teklifi veçhile aynen ve birbirliğiyle kabul eyler. Bununla beraber; Komisyonumuz bu kanun tasarısının ivedilikle müzakere edilmesini de arz ve teklif eder.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur. Millî Sav. Kom.

Başkanı	Sözeü	Kâtip
Konya	Hatay	Erzinean
A. F. Cebesoy	E. Durukan	B. K. Çağlar

Ankara	Çankırı	Çankırı
N. Tınaz	Dr. A. Arkan	Z. Soydemir
Erzinean	Erzurum	Erzurum
Z. Ağca	E. S. Akgöl	V. Kocagüney
Gaziantep	Kars	Kastamonu
A. Atlı	H. Tugaç	A. Alptogan
Kayseri	Kırklareli	Kocaeli
S. Avgin	K. Doğan	Ş. Okan
Konya	Kütahya	Seyhan
Dr. H. Alataş	M. İspartalıgil	S. Tekelioğlu

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/240

Karar No. 30

28 . VIII . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 . VII . 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma»nın onanmasına dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 15 . VIII . 1947 tarihli toplantısında Büyük Millet Meclisine sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ile gerekçesi ve ilişiği Komisyonumuza havale olunmakla Dışişleri Bakanı Hasan Saka'nın huzuru ile okunup incelendi.

Türkiye'nin hürriyetini ve bağımsızlığını korumak için ihtiyacı olan güvenlik kuvvetlerinin takviyesini temin ve ekonomisinin istikrarını muhafaza maksadı ile Hükümetimiz ve Birleşik Devletler Hükümeti arasında yapılmış olan işbu anlaşmanın Millî menfaatlerimize uygun olduğu görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince ve ivedilikle görüşülmek üzere Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı

İzmir

Ş. Adalan

Çankırı

R. Dolunay

İmzada bulunmadı

Elâzığ

F. Karakaya

Konya

S. Çumralı

Tekirdağ

Z. E. Cezaroglu

Sözeü

Samsun

R. Iştan

Çorum

M. Çağal

Kastamonu

H. Çelen

Sinob

L. Aksoy

İmzada bulunmadı

Tokad

C. Kovalı

İmzada bulunmadı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/240
Karar No. 134

29 . VIII . 1947

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma» nın onanmasına dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 25 . VIII . 1947 tarihli ve 6/2427 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Dışişleri, Millî Savunma ve Maliye Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmekle Dışişleri Bakanı Hasan Saka ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü Hâdi Hüsnü hazırladıkları halde incelenip görüşüldü.

Dışişleri Bakanından alınan geniş izahlara ve Anlaşma metni üzerinde yapılan incelemelere göre Anlaşma esas itibariyle yurt için faydalı ve tasarı, bu bakımdan kabule değer görülmüştür.

Ancak bu Anlaşma ile elde edilecek kıymetlerin mahiyetleri ne olursa olsun bütçeye intikali ve Büyük Meclisin genel murakabesine tâbi tutulması tabii bulunduğundan bu cihetin de kanun metninde bir hükümle temini Komisyonumuzca gerekli görülmüş ve tasarıya bu yolda bir madde eklenmiştir. Madde, Anlaşma metnine ve yapılacak yardımın mahiyetine göre

ihtimaller derpiş edilerek yazılmıştır.

Bu esas dairesinde yeniden hazırlanan tasarı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Edirne <i>M. N. Gündüzalp</i>	Başkan V. Diyarbakır <i>C. Ekin</i>	Sözcü İzmir <i>M. Birscl</i>
Kâtip Ankara <i>F. Öymen</i>	Ankara <i>N. C. Akkerman</i>	Ankara <i>C. Gölet</i>
Aydın <i>R. Alpman</i>	Balıkesir <i>E. Altan</i>	Bursa <i>F. Bük</i>
Diyarbakır <i>V. Dicleli</i>	Diyarbakır <i>L. H. Tigrel</i>	Diyarbakır <i>Ş. Uluğ</i>
Eskişehir <i>A. Potuoğlu</i>	İstanbul <i>Dr. A. Adıvar</i>	İzmir <i>S. Dikmen</i>
Kastamonu <i>M. Akalın</i>	Kırşehir <i>Ş. Torgut</i>	Kocaeli <i>İ. R. Aksal</i>
Mardin <i>R. Erten</i>	Niğde <i>R. Gürsoy</i>	Tokad <i>R. A. Sevensil</i>
Yozgad <i>S. İçöz</i>		Yozgad <i>A. Sungur</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma» nun onanmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Amerika Birleşik Devletleri tarafından Türkiye'ye yapılacak yardımın şeklini tesbit için Türkiye Hükümeti ile Birleşik Devletler Hükümeti arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma» onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun 12 Temmuz 1947 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
R. Peker

Devlet Bakanı
M. A. Renda

Milli Savunma Bakanı
C. C. Toydemir

Dışişleri Bakanı
H. Saka

Milli Eğitim Bakanı
Reşat Ş. Sırer

Ekonomi Bakanı
T. B. Balta

Gümrük ve Tekel Bakanı
T. Coşkan

Ulaştırma Bakanı
Ş. Koçak

Çalışma Bakanı
Dr. S. Irmak

Devlet Bakanı
Başb. Yardımcısı
M. Ökmen

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

İçişleri Bakanı
Ş. Sökmensüer

Maliye Bakanı
H. N. Keşmir

Bayındırlık Bakanı

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. B. Uz

Tarım Bakanı
F. Kurdoğlu

Ticaret Bakanı
A. İnan

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 12 Temmuz 1947 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye'ye Yapılacak Yardım hakkında Anlaşma» nun onanmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Anlaşmanın ikinci maddesi gereğince belirtilecek mali şartlara ve beşinci maddesinde yazılı şekillerden birine göre alınacak paralar veya Devlete mal edilecek ayınlarmın kıymetleri bir taraftan gelir bütçesine gelir diğer taraftan bütçe kanunlarına bağlı (A) işaretili cetvellerin ilgili kısımlarında açılacak özel bölümlere ödenek kaydedilir ve para ve mal olduklarına göre nakten veya mahsuben harcanır.

MADDE 3. — Hükümetin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

TÜRKİYE'YE YAPILACAK YARDIM HAKKINDA ANLAŞMA

Türkiye Hükümeti, Türkiye'nin hürriyetini ve bağımsızlığını korumak için ihtiyacı olan güvenlik kuvvetlerinin takviyesini temin ve aynı zamanda ekonomisinin istikrarını muhafazaya devam maksadiyle Birleşik Devletler Hükümetinin yardımını istediğinden; ve

Birleşik Devletler Kongresi, 22 Mayıs 1947 de tasdik edilen kanun ile, Birleşik Devletler Başkanına, Türkiye'ye her iki memleketin egemen bağımsızlığına ve güvenliğine uygun şartlar dairesinde, böyle bir yardımda bulunmak yetkisini verdiğinden; ve

Türkiye Hükümeti ile Birleşik Devletler Hükümeti böyle bir yardım yapılmasının Birleşmiş Milletler Andlaşmasının esas gayelerine ulaşmayı sağlayacağı gibi münasebetlerinde hayırlı bir devre açarak Türk ve Amerikan Milletleri arasındaki dostluk bağlarını daha çok takviye edeceğine kaani bulduklarından;

Bu maksatla kendi Hükümetleri tarafından usulü dairesinde verilmiş yetkileri haiz olan ve aşağıda imzası bulunan zevat şu hususları karşılaştırmışlardır:

Madde — 1

Birleşik Devletler Hükümeti, Birleşik Devletler Başkanının 22 Mayıs 1947 tarihinde tasdik edilen Kongre Kanunu ve bunu değiştiren veya buna ek kanunlar hükümleri gereğince yapılmasına müsaade edebileceği yardımı Türkiye Hükümetine sağlayacaktır. Türkiye Hükümeti bu kabul herhangi bir yardımcı, bu Anlaşma hükümleri gereğince fiilen kullanacaktır.

Madde — 2

Birleşik Devletler Başkanı tarafından bu maksatla tâyin edilen bir Türkiye Misyonu Şefi bu Anlaşma gereğince sağlanacak yardıma mütaallik meselelerde Birleşik Devletler Hükümetini temsil edecektir. Misyon Şefi bu Anlaşma gereğince peyderpey yapılacak olan muayyen yardımın kayıt ve şartlarını Türkiye Hükümeti temsilcileriyle danışarak tesbit edecektir. Ancak, yapılacak olan bu muayyen yardımın malî şartları, peyderpey, iki Hükümetin mutabakatı ile, evvelden tesbit edilecektir. Misyon Şefi, Türkiye Hükümetine, bu Anlaşma gereğince sağlanan yardımın gayelerinin elde edilmesine yarayabilecek malûmat ve teknik yardımcı sağlayacaktır.

Türkiye Hükümeti yapılan yardımcı tahsis edilmiş bulunduğu gayeler uğrunda kullanacaktır. sorumluluklarının icrası sırasında görevini serbestçe yapabilmesini mümkün kılmak için, işbu Hükümet, Misyon Şefine ve temsilcilerine, yapılan yardımcı kullanışı ve ilerleyişi hakkında, rapor, malûmat ve müşahede şeklinde isteyebileceği her türlü kolaylık ve yardımcı sağlayacaktır.

Madde — 3

Türkiye Hükümeti ile Birleşik Devletler Hükümeti Türk ve Birleşik Devletler Milletlerine bu Anlaşma gereğince yapılan yardımcı hususunda tam bilgi temini için işbirliği yapacaklardır.

Bu maksatla ve iki memleketin güvenliği ile kaabili telif olduğu nispette:

1. — Birleşik Devletler basın ve radyo temsilcilerine, bu yardımcı kullanışını serbestçe müşahede etmelerine ve bu müşahedelerini tam olarak bildirmelerine müsaade edilecektir;

2. — Türkiye Hükümeti bu yardımcı amacı, kaynağı, mahiyeti, genişliği, miktarı ve ilerleyişi hakkında Türkiye'de tam ve devamlı yayın yapacaktır.

Madde — 4

İşbu Anlaşma gereğince Türkiye Hükümeti tarafından elde edilen her madde, hizmet veya malûmatın emniyetini sağlamak azminde bulunan ve bunda aynı derecede menfaattar olan Türkiye ve Birleşik Devletler Hükümetleri, badelmüşavere, bu uğurda diğer Hükümetin lüzumlu addedebileceği tedbirleri, karşılıklı olarak, alacaklardır.

Türkiye Hükümeti, Birleşik Devletler Hükümetinin muvafakı olmadan, bu neviden hiçbir

madde veya malûmatın mülkiyet veya zilyedliğini devretmeyeceği gibi, aynı muvafakat olmadan Türkiye Hükümetinin subay, memur veya ajanı sıfatını haiz bulunmayan bir kimse tarafından bu maddelerin veya malûmatın kullanılmasına veya bu malûmatın bu sıfatı haiz olmıyan bir kimseye açıklanmasına ve bu maddeler ve malûmatın verildikleri gayeden başka bir gayede kullanılmasına müsaade etmiyecektir.

Madde — 5.

Türkiye Hükümeti bu Anlaşma gereğince verilen herhangi bir ikraz, kredi, hibe veya diğer şekillerdeki yardımların hasılâtının hiçbir kısmını diğer herhangi yabancı bir devlet tarafından kendisine verilmiş olan herhangi bir ikrazın resülmal veya faizinin tediyesinde kullanmıyacaktır.

Madde — 6.

Bu Anlaşma gereğince yapılmasına müsaade olunan yardım kısmen veya tamamen:

1. Türkiye Hükümeti talep ederse;
2. — Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin (Bu hususta Birleşik Devletler herhangi bir vetonun kullanılmasını nazarı itibara almıyacaktır) veya Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, Birleşmiş Milletler tarafından alınan tedbir veya yapılan yardım neticesinde, bu Anlaşma mucibince Birleşik Devletler Hükümeti tarafından yapılan yardımın devamını lüzumsuz veya gayri matlup addetmesi halinde; ve
3. — Yukarıda anılan Kongre Kanununun 5 neî bölümünde musarrah diğer herhangi bir vaziyette veya Birleşik Devletler Başkanının yardımın kesilmesini Birleşik Devletlerin menfaatlerine uygun görmesi halinde;

Nihayet bulacaktır.

Madde — 7

Bu Anlaşma bugünden itibaren yürürlüğe girecek ve her iki Hükümet tarafından tesbit edilecek tarihe kadar yürürlükte kalacaktır.

Madde — 8

Bu Anlaşma Birleşmiş Milletler nezdinde tescil edilecektir.
Türk ve İngiliz dillerinde, iki nüsha olarak, Ankara'da 12 Temmuz 1947 tarihinde yapılmıştır.
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına: Hasan Saka;
Birleşik Devletler Hükümeti adına : Edwin C. Wilson.

